30 821 Nationale Veiligheid

Nr. 356 Brief van de ministers van Justitie en Veiligheid en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 september 2026

Hierbij bieden wij uw Kamer de analyse ‘Achter de façade’ aan over hoe rechts-extremisten het vrije debat gebruiken om hun gedachtegoed gangbaarder te maken en zo hun invloed te vergroten. Met deze analyse dragen de NCTV en de AIVD bij aan de kennis en het bewustzijn over de strategie van normalisering door rechts-extremisten en mogelijke gevolgen ervan, zodat organisaties, instituten en de samenleving de weerbaarheid ertegen kunnen versterken.

Weerbare democratische rechtsorde

Onze democratische rechtsorde is het fundament onder onze vrije, veilige en open samenleving. Die basis is echter niet vanzelfsprekend. Het kabinet zet zich continu in tegen dreigingen die onze nationale veiligheid en democratische rechtsorde kunnen ondermijnen. Eén van die dreigingen is het rechts-extremisme en de normalisering van rechts-extremistisch gedachtegoed, zoals ook benoemd in het coalitieakkoord “Aan de slag”.[1]

In een sterke democratie is ruimte voor verschil van inzicht, debat en scherpe meningsverschillen. De overheid schrijft niet voor wat mensen mogen denken of vinden. De grens ligt daar waar de democratische rechtsorde zelf wordt ondermijnd of bedreigd. Daar waar rechts-extremistische invloeden leiden tot intimidatie, bedreiging, geweld of andere handelingen die onze open en vrije samenleving ondermijnen. Het kabinet wil daarom voorkomen dat dergelijke invloeden gewoner, acceptabeler of maatschappelijk genormaliseerd raken.

De overheid kan dit echter niet alleen. Het beschermen van onze democratische rechtsorde vraagt om een gezamenlijke inspanning van de overheid, maatschappelijke organisaties en samenleving. Zo voorkomen we dat extremistische invloeden uitmonden in handelen dat de democratische rechtsstaat aantast.

Analyse ‘Achter de façade’

De dreiging van normalisering van rechts-extremistisch gedachtegoed is anders dan die van een terroristische aanslag. Waar de één juist een sluimerende dreiging is die zich op de langere termijn manifesteert, zorgt de ander voor een directe schokgolf in de samenleving. Enerzijds dragen rechts-extremisme en de normalisering hiervan bij aan de ondermijning van de democratische rechtsorde en anderzijds kunnen ze mogelijk leiden tot het gebruik van geweld. Sinds 2018 wijzen zowel de NCTV als de AIVD in dreigingsbeelden en jaarverslagen op de dreiging voor de democratische rechtsorde die voortvloeit uit rechts-extremistisch gedachtegoed en de normalisering ervan.

Het rechts-extremistische landschap in Nederland is heterogeen en divers en blijft in ontwikkeling. In het voorjaar van 2026 mondde een deel van de asieldemonstraties uit in gewelddadigheden gericht tegen het lokaal bestuur, de politie, hulpverleners en de opvanglocatie. Bij de demonstraties was een mix van

[1] ‘Aan de slag’, Coalitieakkoord 2026-2030, p.14.

gewelddadige en niet-gewelddadige demonstranten aanwezig, van wie sommigen ook beschikken over rechts-extremistisch of anti-institutioneel-extremistisch gedachtegoed. Vooral kernleden van rechts-extremistische groepen en sommige andere invloedrijke rechts-extremisten werken bewust aan een normaliseringsstrategie. Het is niet zo dat alle rechts-extremisten die bij extremistische activiteiten betrokken zijn dit doen omdat ze bewust bij willen dragen aan normalisering. Wel kunnen deze activiteiten leiden tot normalisering van rechts-extremistisch gedachtegoed, ongeacht of dat wel of niet het doel was. Weerbaarheid hiertegen is van wezenlijk belang.

Kabinetsbrede aanpak van extremisme
Hoewel het kabinet er alles aan doet om extremisme tegen te gaan, zullen in een open samenleving altijd extremistische denkbeelden te vinden zijn. De samenleving en onze rechtsstaat zijn weerbaar en kunnen een zekere mate van dreiging aan. Echter, de bedreiging voor onze democratische rechtsorde groeit als extremisme niet goed herkend wordt of als de samenleving er niet goed mee omgaat. Het is daarom belangrijk om de strategie van rechts-extremisten te onderkennen en hun invloed in te dammen.

Nederland kent een robuuste aanpak voor het tegengaan van alle vormen van extremisme, ongeacht ideologische signatuur. Deze staat beschreven in de Nationale Extremismestrategie 2024-2029 van de minister van Justitie en Veiligheid, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.[2] Deze brede strategie zet in op het beschermen van de weerbaarheid van de democratische rechtsorde door het bevorderen van de veerkracht, het beschermen tegen extremistische invloeden en het bestrijden van extremistische uitwassen.

Bij deze brief is een overzicht bijgevoegd van de huidige kabinetsinzet op de prioriteiten uit de Extremismestrategie. Deze richt zich onder meer op regionale samenwerking, kennisdeling en het versterken van handelingsperspectief en de bewustwording bij gemeenten en (jeugd)professionals op het gebied van (online) radicalisering. Daarnaast worden politieke ambtsdragers ondersteund wanneer zij te maken krijgen met agressie, intimidatie of bedreiging en pleegt het kabinet onverminderd inzet om online radicalisering, extremisme en terrorisme aan te pakken zoals beschreven in de Versterkte Aanpak Online (VAO).[3]

Op basis van de ontwikkeling in de dreiging wordt de aanpak gericht versterkt als de (veranderende) dreiging daarom vraagt. Zo kunnen professionals een training volgen bij het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering (ROR) over recht-extremisme en biedt het Landelijk Steunpunt Extremisme specialistische kennis en ondersteuning op dit onderwerp aan burgers en professionals. Ook hebben de Politie en de NCTV een online symbolenbank ontwikkeld die professionals kunnen gebruiken om rechts-extremistische verschijningsvormen te herkennen.

Vanzelfsprekend is de dreiging van extremisme aan verandering onderhevig. Alle ontwikkelingen in de dreiging, dus ook recentelijke ontwikkelingen met betrekking tot rechts-extremisme, worden meegenomen in de evaluatie van de Extremismestrategie. Het doel hiervan is om te bezien of de huidige aanpak volstaat en te identificeren waar aanvullende inzet vereist is. Hierover wordt uw Kamer in het najaar van 2026 geïnformeerd. Daarmee wordt gehoor gegeven aan

[2] Nationale Extremismestrategie 2024-2029, 2023/24 Kamerstukken II, 30 821, nr. 218.
[3] Kamerstukken II 2025/26, 29 754, nr.780.

de moties Timmermans[4] en van Baarle[5], die vragen om een strategie en actieplan om rechts-extremisme tegen te gaan.

Tot slot
Democratie is geen vanzelfsprekendheid. Het vergt voortdurend onderhoud, alert blijven op dreigingen, grenzen bewaken en de weerbaarheid versterken. Met deze analyse dragen de NCTV en AIVD bij aan de kennis en het bewustzijn van de ondermijnende invloed van het rechts-extremisme. Juist waar ondermijnende invloeden normaliseren, is het belang tijdig op te treden tegen intimidatie, bedreiging, geweld of andere handelingen die de democratische rechtsorde aantasten.

De minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
P.E. Heerma

[4] Motie 28 684, nr. 804.
[5] Motie 28 684, nr. 853.